یوسف علیه‌السلام الگوی مسلمانان
در کشورهای غیر اسلامی

مؤلف:

پروفسور علی محی‌الدین قره‌داغی

ترجمه:

محمود محمودی

www.ketab.ir

سرشناسه: محی‌الدین قره‌داغی، علی، ۱۹۴۹- م.
عنوان قراردادی: یوسف علیه‌السلام قدوه للمسلمین فی غیر دیارهم .فارسی
عنوان و نام پدیدآور: یوسف علیه‌السلام الگوی مسلمانان در کشورهای غیر اسلامی/ مشترک: علی محی‌الدین قره‌داغی ؛ ترجمه‌ی: محمود محمودی.
مشخصات نشر: سنندج: زانیت، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۳۷۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۲۲-۵۲-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۷۸.
موضوع: مسلمانان و غیر مسلمانان -- جنبه‌های قرآنی
موضوع: Muslims -- *Relations with non-Muslims -- Qur'anic teaching
موضوع: یوسف، پیامبر
موضوع: Joseph (Son of Jacob)
موضوع: تفاسیر (سوره یوسف)
شناسه افزوده: محمودی، محمود، ۱۳۴۷ - ، مترجم
رده بندی کنگره: BP۲۵۴/۱
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۶۵
شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۳۳۷۷۸

www.ketab.ir

یوسف ﷺ الگوی مسلمانان
در کشورهای غیر اسلامی

مؤلف: پروفسور علی محی‌الدین قره‌داغی
ترجمه: محمود محمودی
صفحه‌آرایی: امیر [illegible]
ناشر: زانست
نوبت چاپ: اول، پاییز ۹۳
تیراژ: ۱۰۰۰
قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۲۲-۵۲-۵

آدرس: سنندج پاساژ عزتی انتشارات زانست
تلفن: ۰۸۷-۳۳۱۵۴۰۷۰

www.ketab.ir

فهرست

یادداشت ب... احمد الرَّیسونی ۱۳

رهنمودهایی از کتاب و سنّت ۱۷

مقدّمه‌ی مؤلف ۱۹

اندیشه‌ی شکل‌گیری این کتاب ۲۳

فصل اول: پندها و احکامی که از سوره‌ی یوسف ﷺ استنباط می‌گردد ۲۵

اهدافی که این کتاب دنبال می‌کند ۲۵

مقاصد سوره‌ی یوسف ﷺ ۳۲

معرفی قصّه ۳۴

استنباط‌های عمومی، روشنگری‌ها، عبرت‌ها و احکام ۳۷

(۱) مژده‌ی فرا رسیدن روزهای خوش ۳۸

(۲) ارتباط ابتلاء و تمکین ۳۹

(۳) مصلحت در تقدیر نهفته است ۴۰

(۴) همخوانی آخر سوره‌ی هود با سوره‌ی یوسف ۴۳

(۵) شاهکار آسمانی ۴۴

(۶) تفسیر «تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ» ۴۹

www.ketab.ir

(۷) یقین به تقدیر الهی ۵۲
(۸) به کارگیری همزمان اسباب ظاهری و تقدیر الهی..... ۵۳
(۹) حروف الفبا خشت‌های ساختمان قرآن..... ۵۳
(۱۰) دقّت بی‌نظیر قرآن..... ۵۴
(۱۱) اهداف قرآن کریم ۵۷
(۱۲) «نحن» نمودار عظمت..... ۵۷
(۱۳) مرکزیت رؤیا در قصّه..... ۵۸
(۱۴) دقّت تاریخی قرآن..... ۵۹
(۱۵) انتخاب خواب و حُکم آن..... ۶۰
حُکم خواب ۶۲
رؤیای یوسف صدیق ۶۳
معیار بودن رؤیا..... ۶۳
(۱۶) رازپوشی ۶۵
(۱۷) پیشگیری از توطئه ۶۶
(۱۸) درس‌های علمی و عملی ۶۸
چند ملاحظه‌ی شرعی و انسانی در خصوص این قاعده‌ی فاسد و
این تصور غلط: ۷۰
هُشدار جدّی به اُمّت اسلامی ۷۴
(۱۹) خطرات حسادت و کینه‌توزی..... ۸۱
(۲۰) صحنه‌ی مذاکره با پدر ۸۳
(۲۱) هوای توطئه ۸۴
(۲۲) جنایت در حق برادر ۸۷

www.ketab.ir

(۲۳) یوسف ﷺ در چاه..... ۹۳
(۲۴) یوسف ﷺ به مصر می‌رسد ۹۵
(۲۵) کامجویی زن عزیز..... ۹۸
(۲۶) فاش شدن ماجرا ۱۱۸
(۲۷) محنت زندان..... ۱۲۲
(۲۸) تعبیر خواب پادشاه..... ۱۳۴
(۲۹) [illegible] تحقیق و اعاده‌ی حیثیت..... ۱۴۳
(۳۰) مرحله‌ی تمکین و صحنه‌های آن..... ۱۵۳
(۳۱) راهبرد نجات مصر..... ۱۶۲
روش حضرت یوسف ﷺ در برنامه‌ریزی ۱۶۳
یک برنامه‌ی سه مرحله‌ای ۱۶۵
(۳۲) آمدن برادران به نزد یوسف ﷺ ۱۷۲
(۳۳) چگونگی جلب برادر به مصر..... ۱۷۳
(۳۴) یوسف، برادرش را در مصر نگاه می‌دارد..... ۱۷۸
(۳۵) اتهام دزدی ۱۸۹
(۳۶) راز، برملا می‌شود..... ۱۹۴
(۳۷) دیدار با یوسف ﷺ در مصر ۱۹۷
(۳۸) عبرت‌ها و سُنن..... ۲۰۳
احکام فقهی..... ۲۰۹
آینده اقلیت‌های مسلمان در پرتو سوره‌ی یوسف ﷺ و وصیت یعقوب ۲۲۰
وصیّت یعقوب به پسرانش، وصیّت به اقلیت‌های مسلمان.... ۲۲۹

www.ketab.ir

فصل دوم: اصول کلّی و احکام ارتباط مسلمانان با غیر مسلمانان و اقلیت مسلمان با اکثریت غیر مسلمان ۲۳۱

مبانی فکری و عقیدتی همزیستی با دیگران ۲۳۱

اول: توافق و مشارکت طبیعی در بین «من مسلمان هستم» و «دیگری، غیر مسلمان است»..... ۲۳۱

آثار و فوائد مشترکات ۲۳۴

دوم: اختلافات طبیعی..... ۲۳۵

سوم: اختلافات فکری و دینی و عقیدتی..... ۲۳۶

مقام شریعت در بیان این اختلافات ۲۳۹

چهارم: اعتراف به کرامت و حقوق انسان..... ۲۴۰

پنجم: وحدت ادیان آسمانی..... ۲۴۱

ثمرات این رویکرد ۲۴۴

ششم: حُرمت انسان ۲۴۶

ممنوعیت اجبار به مسلمان شدن ۲۴۶

هفتم: صلح، اصل است نه جنگ..... ۲۴۷

هشتم: اولویت صلح بر جنگ ۲۴۸

نهم: عدالت و قسط برای همه ۲۵۵

دهم: به رسمیت شناختن اختلاف و تنوع ۲۵۸

یازدهم: گفتگو به جای کشمکش..... ۲۵۹

دوازدهم: سنّت تدافع از آنِ خدا و سنّت دفع با احسن، از آن مسلمانان ۲۶۰

سیزدهم: تصدیق ادیان و کتاب‌های آسمانی و پیامبران آنها... ۲۶۲

www.ketab.ir

چهاردهم: دقت در عدم تعمیم حُکم ۲۶۴
پانزدهم: توسعه‌ی دایره‌ی مشارکت ما و دیگران ۲۶۵
شانزدهم: جهاد برای آزادی دینی ۲۶۷
هفدهم: جهاد فقط قتال نیست ۲۶۸
هجدهم: مقاصد شریعت در اختلاف ۲۶۸
ارتباط مسلمانان با دیگران در حالت صلح ۲۶۹
سیره و تاریخ ۲۶۹
ارتباط با قدرت‌ها و دولت‌های اطراف ۲۷۰
دعوت جهانی و اخوت انسانی در شرایط سخت و هنگام پیروزی ۲۷۱
مروری بر رفتار غیر مسلمانان با مسلمانان در طول تاریخ ۲۷۲
ستمگری و نسل‌کُشی پیروان ادیان قبل از اسلام ۲۷۵
ارتباطات بین‌المللی در حالت صلح ۲۷۹
آداب مترقی اسلام برای تعامل با دیگران ۲۸۴
وسایل کمکی تسامح و تراحم ۲۸۵
فصل سوم: یوسف ﷺ الگوی همزیستی اقلیت‌های مسلمان با اکثریت غیر مسلمان ۲۸۹
شباهت شرایط اقلیت‌های مسلمان کنونی با شرایط عصر حضرت یوسف ﷺ ۲۹۰
فصل چهارم: حقوق و تکالیف فقه شهروندی اسلامی در کشورهای غیر اسلامی ۳۰۷
شهروندی معنا و مفهوم و تاریخچه ۳۰۷

www.ketab.ir

تعریف شهروندی ۳۰۷
تاریخچه‌ای از شهروندی..... ۳۱۲
شهروندی در عصر حاضر ۳۱۳
وظایف دولت در قبال شهروندان ۳۱۳
اصطلاح ملیّت ۳۱۴
اختلاف تابعیت و شهروندی..... ۳۱۷
شهروندی بین المللی..... ۳۱۷
دیدگاه اسلام درباره‌ی شهروندی مُدرن..... ۳۱۹
ارتباط جنبه‌های مثبت و انسانی شهروندی را مورد توجه قرار می‌دهد ۳۲۰
خلاصه و مقایسه‌ای مختصر با ابعاد شهروندی ۳۲۷
قبول اندیشه‌ی شهروندی در پرتو و چهارچوب شریعت اسلامی ۳۳۰
چهارچوب اول به مسلمانان اختصاص دارد ۳۳۰
مؤلفه‌های شهروندی..... ۳۳۲
چهارچوب دوم که مشتمل بر مسلمان و غیر مسلمان است: ۳۳۲
دار الإسلام و دارالحرب، همان قلمرو شهروندی است ۳۳۶
قرارداد مدینه اولین قانونی که حق شهروندی را به دیگران می‌دهد ۳۳۷
خلاصه‌ی قرارداد ۳۳۸
الزام‌آور بودن قوانین در کشورهای غربی برای تمام اتباع آن کشور ۳۳۹

www.ketab.ir

مقدّمه‌ی مؤلف

الحَمدُ لِلّهِ الّذی أنزَلَ الکِتابَ لِیَکونَ هادِیاً و شِفاءً لِلنّاسِ أجمعینَ وَ الصَّلاةُ وَ السَّلامُ عَلی سیّدِنا مُحمّد المَبعوث رَحمة للعالَمین وَ عَلی إخوانِهِ مِنَ الأنبیاءِ وَ المُرسَلینَ وَ عَلی آلِهِ المُطهَّرینَ وَ صَحبِهِ المُکرَّمینَ وَ مَن تَبِعَهُم باحسانٍ إلی یَومِ الدِّینِ.

هر چه زمان بیش‌تر می‌گذرد، معانی قرآن بیش‌تر می‌نمایند و حکمت‌ها و اَسرار و حقایق و معجزات آن آشکارتر می‌شوند. از این رو معانی قرآن را پایانی نیست و حقایق آن در اثر بسامد، دچار کهنگی و فرسودگی نمی‌گردد. قرآن، حجّت غالبی است که دیر یا زود بشریّت ناگزیر می‌شود زمام هدایت خود را به قرآن بسپارد و عقل‌ها به عظمت قرآن اعتراف نمایند و با استبصار خویش به انوار و معجزاتش تسلیم شوند. چنان که خدای متعال فرموده‌اند: «سَنُرِیهِمْ ءَایَـٰتِنَا فِی ٱلْـَٔافَاقِ وَفِیٓ أَنفُسِهِمْ حَتَّىٰ یَتَبَیَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ ۗ أَوَ لَمْ یَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَیْءٍ شَهِیدٌ»[1]: ما به زودی آیات خود را در آفاق و در درونشان به آنان نشان می‌دهیم تا برایشان روشن گردد که این قرآن

---

۱. فصلت/۵۳

www.ketab.ir

حق است؛ آیا همین کافی نیست که پروردگارت بر همه چیز توانا و شاهد می‌باشد؟».

هدایت و انوار و تجلیاتِ قرآن کریم به آیات عقیده و اخلاق و احکام محدود نمی‌شود بلکه این هدایت و انوار و تجلیات را می‌توان در تک‌تک کلمات قرآن - و با صرفِ نظر از ارتباط و موضوع آنها - یافت و آن را در آیات مربوط به کوه‌ها و درختان و جُنبندگان و انسان و خورشید و ماه و سیّارگان و ستارگان و کهکشان‌ها و کُرات و گیاهان و حشرات و کرم‌ها و باران‌ها و رودها و دریاها دنبال کرد. چنان که قصّه‌های قرآن نیز سرشار از پندها و عبرت‌ها و حکمت‌های مجازی هستند.

به این جهت است که خدای متعال در ابتدای قرآن فرموده‌اند: «ذَٰلِكَ ٱلْكِتَٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ[1]: این کتاب بی‌گمان هدایتی برای متقیان است» یعنی کلّ قرآن را هدایت می‌داند و هیچ جزئی از آن را مُستثنی نمی‌کند و در جای دیگری هم می‌فرماید: «تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ[2]: روشنگری در باب همه چیز و هدایت و رحمت و بشارتی برای مؤمنان است» و باز هم می‌فرماید: «وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِى ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ[3]: ما این کتاب را تنها به آن جهت بر تو نازل کردیم که قضایای مورد اختلافشان را برایشان تبیین نمایی و هدایت و رحمتی برای قوم مؤمنان باشد».

---

۱. بقره/۲

۲. نحل/۸۹

۳. نحل/۶۴

www.ketab.ir